

HRADEC KRÁLOVÉ

MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ, ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY 408, 502 00 HRADEC KRÁLOVÉ

ODBOR PAMÁTKOVÉ PÉČE

VÁŠ DOPIS ZN.:

ZE DNE: 2.12.2016
NAŠE ZN.: MMHK/221770/2016/PP/MEJ
NAŠE Č.j.: MMHK/006529/2017 PP/MEJ
VYŘIZUJE: Radek Mejstřík
TEL.: 495 707 698
E-MAIL: radek.mejstrik@mmhk.cz

**Římskokatolická farnost - děkanství
Chlumec nad Cidlinou, IČO
64806383**

Čelakovského č.p. 40
503 51 Chlumec nad Cidlinou I

které zastupuje

**Město Chlumec nad Cidlinou, IČO
00268861**

Klicperovo náměstí č.p. 64
503 51 Chlumec nad Cidlinou I

DATUM: 11.1.2017

ROZHODNUTÍ

Magistrát města Hradec Králové, odbor památkové péče, jako věcně a místně příslušný prvoinstanční orgán státní památkové péče podle § 29 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní památkové péči“), ve znění pozdějších předpisů, a ve znění § 17 Vyhlášky Ministerstva vnitra ČR č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, zahájil podle § 44 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, na základě písemné žádosti ze dne 2.12.2016 žadatele, kterým je:

Římskokatolická farnost - děkanství Chlumec nad Cidlinou, IČO 64806383, Čelakovského č.p. 40, 503 51 Chlumec nad Cidlinou I, které zastupuje Město Chlumec nad Cidlinou, IČO 00268861, Klicperovo náměstí č.p. 64, 503 51 Chlumec nad Cidlinou I,

o vydání závazného stanoviska § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči ve věci:

Restaurování sochy Panny Marie s Ježíškem, která je umístěna na východní exteriérové straně kostela sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou - nemovitá kulturní památka kostel sv. Voršily, rejstříkové číslo 35064 / 6-628.

Kostel sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou včetně pozemku st. p. 173 v katastrálním území Chlumec nad Cidlinou je nemovitá kulturní památka chráněná státem ve smyslu zákona o státní památkové péči, která je evidována v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod rejstříkovým číslem 35064/6-628. Součástí tohoto kostela je i socha Panny Marie s Ježíškem (viz. Sdělení údajů o památkové ochraně a evidenci Národního památkového ústavu, generálního ředitelství čj. NPU-310/96316/2016 ze dne 21.12.2016). Dále se nachází na území ochranného pásma zámku Karlova koruna a souboru dalších nemovitých kulturních památek, což je památkové ochranné pásmo chráněná státem ve smyslu zákona o státní památkové péči, které bylo prohlášeno Okresním úřadem v Hradci Králové v souladu se zákonem FS č. 50/1976 Sb., §33, o územním plánování ze dne 7.3.1996 s platností od dne 7.3.1996.

**obec
část obce
katastrální území
parcelní číslo
ulice, náměstí, apod.
název nemovitosti
číslo popisné
ÚSKP**

**Chlumec nad Cidlinou
Chlumec nad Cidlinou I
Chlumec nad Cidlinou
st. p. 173 v katastrálním území Chlumec nad Cidlinou
Klicperovo náměstí
socha Panny Marie s Ježíškem při kostele sv. Voršily
bez čp.
35064 / 6-628**

Po písemném vyjádření (Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Josefově, IČO 75032333, Okružní č.p. 418, Josefov, 551 02 Jaroměř 3) č.j. NPÚ-362/99882/2016 ze dne 10.1.2017, které bylo doručeno dne 10.1.2017 pod č.j., vydává Magistrát města Hradec Králové, odbor památkové péče (dále jen "správní orgán"), v souladu se zněním § 68 zákona 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "správní řád"), podle ustanovení § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči toto

Z Á V A Z N É S T A N O V I S K O :

Práce: Restaurování sochy Panny Marie s Ježíškem, která je umístěna na východní exteriérové straně kostela sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou - nemovitá kulturní památka kostel sv. Voršily, rejstříkové číslo 35064 / 6-628, spočívá podle předložené žádosti, informací získaných od investora a dle předloženého písemného materiálu „*Restaurátorský záměr; Panna Marie s Ježíškem*“, (autor: MgA. Kateřina Čiháková Myšková, akademická sochařka a restaurátorka, Žiželická 309/III, Chlumec nad Cidlinou 503 51, ze dne 22. 11. 2016), v následujícím:

Restaurátorský záměr:

- Demontáž kovových částí
- Zajištění zbytků barevné polychromie sochy Panny Marie s Ježíškem
- Dlouhodobé čištění vodou
- Mechanické a chemické čištění
- Odsekání nepůvodních vysprávek
- Odsekání nevyhovujících betonových výplní
- Vyrovnání kamenných stupňů
- Zpevnění materiálu (konzervace)
- Injektáž trhlin
- Plastická retuš, domodelování chybějících částí
- Barevné sjednocení a pojednání písma
- Rekonstrukce chybějících listů kovového atributu
- Celková oprava kovového atributu včetně nové zlacené koruny
- Oprava spodních stupňů a jejich zajištění nerezovými kramlemi
- Zpětné osazení kovové části
- Závěrečná povrchová úprava - hydrofobizace
- Vyhotovení zprávy

Návrh postupu a metodiky restaurátorského zásahu:

Restaurátorský průzkum: Bude probíhat v rámci plnění restaurátorského úkolu. Zjistí mechanické, fyzikální a chemické příčiny poškození materiálů. Na základě provedení analýz poskytne odpovídající znalosti o stavu pomníku, určí míru znečištění apod. Navrhne metodiku a technologii prostředků a jejich využití v rámci restaurátorského procesu.

Etapa čištění: Celkové čištění by mělo být provedeno citlivě nejen mechanickou cestou, ale i za pomoci odpovídajících chemických prostředků. Na jedné straně bude nutné při provádění etapy čištění respektovat charakter poškození materiálu, na straně druhé je nutné vnímat komplikovanost překryvů povrchových nečistot. Provedení chemického čištění bude možné využít jen na takových místech, kde se nepředpokládají zásadní změny nebo úbytek originální hmoty. Závěrem této etapy bude proveden zábal plastiky, za účelem změkčení krust a za účelem odsolení spodní části plastiky.

Konsolidace materiálu: Konsolidační proces je metoda, jejímž cílem je obnovení pevnosti a soudržnosti originálního materiálu. Musí proběhnout v teplotně příznivých podmínkách tak, aby kapalné látky mohly optimálně vniknout do hloubky materiálu (toto se týká kamenného materiálu). Pro konsolidaci materiálu bude použit odpovídající konsolidant, který bude určen na základě restaurátorského průzkumu a bude volena podle stupně poškození materiálu kamene.

Barevná retuš, barevné sjednocení: Na základě restaurátorského průzkumu a procesu bude určena míra případné barevné retuše s ohledem na charakter památky při respektování patiny stáří. Barevná retuš musí být provedena takovým technologickým postupem, aby byla v maximální míře dodržena památková hlediska.

Závěrečná povrchová úprava: Povrch materiálu bude ošetřen hydrofobním prostředkem, odpovídajícího charakteru a chemického složení.

Tvarová rekonstrukce chybějících listů kovového atributu a rekonstrukce zlacení koruny: Na základě dochovaných sedmi listů na levé a osmi listů na pravé straně bude provedena tvarová rekonstrukce chybějících listů v odpovídajícím materiálu – pravděpodobně mědi a v odpovídajícím počtu. Povrch kovové části bude pravděpodobně natřen černou kovářskou barvou. U koruny budou očištěny druhotné nátěry a bude zde provedeno nové zlacení 24 karátovým zlatem.

Oprava spodních stupňů: Je nutné provést demontáž spodních stupňů. Očištěné a opravené stupně budou zpětně osazena na nový betonový základ. Na rozích budou schody zakramlovány nerezovými kramlemi.

Restaurátorská zpráva: Restaurátorská zpráva a fotodokumentace bude zpracována v rozsahu, který plně postihne všechny postupy.

Závěr: Celá restaurátorská akce pro celkový stav památky nepochybně znamená významné zlepšení jejího stavu.

Podle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči správní orgán věc posoudil takto:

Z Á V A Z N É S T A N O V I S K O :

Restaurování sochy Panny Marie s Ježíškem, která je umístěna na východní exteriérové straně kostela sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou - nemovitá kulturní památka kostel sv. Voršily, rejstříkové číslo 35064 / 6-628 **je přípustné za splnění následujících podmínek:**

1. Restaurátorské práce bude provádět pouze fyzická osoba s restaurátorskou licencí Ministerstva kultury ČR – viz. třídník specializací restaurátorských prací, který je přílohou č. 1 výše uvedeného zákona o státní památkové péči – pro restaurování polychromovaných (nepolychromovaných) sochařských uměleckých děl z kamene (sousoší Panny Marie s Ježíškem), popř. restaurování polychromovaných (nepolychromovaných) nefigurálních uměleckořemeslných děl z kamene (architektonická část díla – podstavec, menza, schodišťová podesta).
2. Kovové atributy budou šetrně demontovány a podrobeny rozšířenému restaurátorskému průzkumu. Průzkum bude zaměřen na poznání aktuálního stavu, druhů a míry poškození, identifikace případných druhotných zásahů a inventarizaci prvků včetně prvků chybějících. Dále bude proveden sondážní a laboratorní průzkum povrchových úprav atributů, a to na všech zásadních prvcích. Výsledky rozšířeného restaurátorského průzkumu, včetně kompletního návrhu navržených materiálů, technologií a pracovních postupů, budou konzultovány před zahájením samotných prací na obnově kulturní památky s orgány státní památkové péče (zástupci Magistrátu města Hradec Králové, odboru památkové péče a Národního památkového ústavu, územního odborného pracovišti v Josefově) v rámci kontrolního dne.
3. V počátku restaurátorských prací bude proveden rozšířený restaurátorský průzkum díla. Průzkum bude zaměřen zejména na zpřesnění aktuálního stavu kamene. V místech znatelného zasažení kamenného materiálu vlhkostí a vodorozpuštěnými solemi (krystaly solí na povrchu, zavlhlé solné mapy) budou odebrány vzorky pro laboratorní určení výše hydroskopického zasolení (chloridy, dusičnany, sírany). Vzorky budou odebrány v min. počtu 2, ve spodních partiích díla. Rozšířený průzkum bude dále zaměřen na dochování a lokalizaci fragmentů vrstev barevné polychromie, přičemž budou odebrány vzorky pro laboratorní stratigrafickou analýzu, v případě potřeby též pro určení pigmentů a pojítek. V rámci rozšířeného průzkumu budou provedeny na nepohledových stranách zkoušky čištění silikátových filmů a sádrovcových krust. Konkrétní metody zkoušek čištění budou voleny dle charakteru povrchů s minimalizací rizika poškození původního povrchu: pomocí vodní páry (vodní pára – kombinace naměkčení nečistot a mechanického čištění) nebo buničinovými zábaly s vodou, skalpely, mikrodlátka, mikropískováním měkkým abrazivem vhodným k typu využití horniny a druhu krusty. Zkoušky chemického procesu pomocí buničinových obkladů s hydrogenuhlíčanem amonným (sádrovcové krusty), hydrogenfluoridem amonným (silikátový film) s vhodnou koncentrací k typu horniny a krusty. V případě

nedostatečného výsledku zkoušek čištění budou odzkoušeny průmyslově vyráběné čistící pasty určené k restaurování. Výsledky rozšířeného restaurátorského průzkumu, včetně kompletního návrhu navržených materiálů, technologií a pracovních postupů, budou konzultovány před zahájením samotných prací na obnově kulturní památky s orgány státní památkové péče (zástupci Magistrátu města Hradec Králové, odboru památkové péče a Národního památkového ústavu, územního odborného pracovišti v Josefově) v rámci kontrolního dne.

4. V případě, že odebrané vzorky pro určení míry zasolení kamenného materiálu budou po vyhodnocení ve vysokých či vyšších hodnotách (chloridy 0, 20 – 0, 50 % hm a vyšší, dusičnany 0, 25 – 0, 50 % hm a vyšší, sírany 2, 00 – 5, 00 % hm a vyšší), bude provedeno odsolení kamenného materiálu s dostatečnou sorpcí (obdobná či mírně nižší kapilarita jako odsolovaný kámen) a dostatečnou retencí vody kvůli zpomalení odparu. Výsledky odsolovacích procesů budou laboratorně ověřeny. V případě, že se odsolovacími procesy nedocílí snížení hydrofobických solí na maximální zvýšenou hodnotu (chloridy 0, 0075 – 0, 20 % hm, dusičnany 0, 10 – 0, 25 % hm, sírany 0, 50 – 2, 00 % hm), nebude povrch díla hydrofobizován.
5. Otevřené lasy a praskliny budou injektovány dle povahy poškození prostředky na bázi organokřemičitanů, minerální bázi nebo nízkoviskózních epoxydových pryskyřic. V případě potřeby bude injektáž podpořena vloženými armaturami (nerez, měď, bronz, kulatý profil, nízká roztažnost).
6. Plastické retuše a doplňky na sochách budou zajišťovacího charakteru, bude rehabilitován typ užitého tvarosloví autora. Plastické retuše a doplňky profilace architektury budou provedeny tak, aby uchovaly jasnost a čistotu základního architektonického řádu, linií a profilací. Plastické retuše a doplňky budou prováděny materiály na minerální bázi vyznačující se stabilitou, nízkým obsahem solí a nižší tvrdostí než originální kamenný materiál. Vlastnosti materiálu budou dále upravovány železitými pigmenty stálými v alkalickém prostředí (probarvení ve hmotě). Spárovací směs bude zhotovena jako vápenná s maximální příměsí bílého cementu do 5% celkového obsahu.
7. Lokální barevné retuše budou provedeny stálými železitými pigmenty. Retušovány budou výhradně nové doplňky a ostré kontrastní a přechodové plochy světlých a tmavých partií. Retuš barevného zvýraznění textů bude provedena reverzibilním materiálem, lazurní formou, pouze za účelem podpoření čitelnosti textu. Nedojde k plošnému zvýraznění textu novým přemalováním.
8. Hydrofobizace díla bude provedena pouze v případě, že kamenný materiál nebude vykazovat zasolení. Její provedení nebude celoplošné, nýbrž jen lokální – na horizontálních plochách výrazně namáhaných povětrnostními podmínkami. Jako prostředek hydrofobizace bude použit materiál vyvinutý pro restaurátorské účely, na bázi organokřemičitanů, který po aplikaci nezmění přirozenou barevnost kamene.
9. Bude posouzen stav kovových kramlí. Pakliže tyto budou stále dobře plnit svou funkci a budou poškozeny pouze povrchovou korozí, proběhne jejich obnova (očištění, pasivace, ochranný nátěr). Pakliže budou kramle vykazovat havarijní stav, budou nahrazeny novými – tradičním ručním kovářským způsobem vyrobenými, z oceli zpracované v ohni, nikoli za studena. Povrchová úprava bude v antikorozi grafitové černi, popř. v transparentní matné antikorozi povrchové úpravě.
10. Zahájení restaurátorských prací bude minimálně s týdenním předstihem oznámeno výkonnému orgánu státní památkové péče (Magistrátu města Hradec Králové, odboru památkové péče) a Národnímu památkovému ústavu, územnímu odbornému pracovišti v Josefově. V průběhu realizace budou investorem svolávány kontrolní dny za účasti zástupců státní památkové péče a to následovně:
 - a. Počáteční kontrolní den bude proveden po vyhodnocení rozšířeného restaurátorského průzkumu, před samotných zahájením restaurátorských prací.
11. Ukončení akce proběhne v rámci závěrečného kontrolního dne - předávacího řízení - za přítomnosti zástupce vlastníka památky, zástupce výkonného orgánu státní památkové péče, zástupce Národního památkového ústavu, územního odborného pracovišti v Josefově a dodavatele prací.
12. Jedno pare závěrečné restaurátorské zprávy včetně digitální verze na nosiči CD nebo DVD bude předáno výkonnému orgánu státní památkové péče (Magistrátu města Hradec Králové, odboru

památkové péče) nejpozději třicet dní od ukončení restaurátorských prací. Součástí závěrečné restaurátorské zprávy bude i podrobná grafická dokumentace stavu originálu (zákres do pohledových fotografií: rozdělení mladších a starších restaurátorských doplňků, lokalizování nadměrných prasklin, mechanických poškození, nadměrné povrchové korozní ztráty originální hmoty, kamenických doplňků, povrchových úprav, silikátových krust, sádrovcových polí), přiložená fotodokumentace bude zhotovena na fotografický papír, jednotlivé fotografie budou o rozměrech alespoň 10 x 15 cm.

ODŮVODNĚNÍ

Magistrát města Hradec Králové, odbor památkové péče jako věcně a místně příslušný prvoinstanční orgán státní památkové péče obdržel dne 2.12.2016 písemnou žádost o vydání závazného stanoviska orgánu státní památkové péče podle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči žadatele, kterým je:

Římskokatolická farnost - děkanství Chlumeck nad Cidlinou, IČO 64806383, Čelakovského č.p. 40, 503 51 Chlumeck nad Cidlinou I, které zastupuje Město Chlumeck nad Cidlinou, IČO 00268861, Klicperovo náměstí č.p. 64, 503 51 Chlumeck nad Cidlinou I,

o vydání závazného stanoviska § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči ve věci:

Restaurování sochy Panny Marie s Ježíškem, která je umístěna na východní exteriérové straně kostela sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou - nemovitá kulturní památka kostel sv. Voršily, rejstříkové číslo 35064 / 6-628.

Tímto dnem bylo v souladu s § 44 odst. 1 správního řádu zahájeno řízení o podané žádosti vedené pod spis. zn. MMHK/221770/2016/PP/MEJ. V souladu s ustanovením § 38 odst. 1 zákona správního řádu bylo účastníkům řízení umožněno nahlédnout do spisového materiálu a uplatnit své připomínky a náměty k uvedenému předmětu řízení.

Kostel sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou včetně pozemku st. p. 173 v katastrálním území Chlumeck nad Cidlinou je nemovitá kulturní památka chráněná státem ve smyslu zákona o státní památkové péči, která je evidována v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod rejstříkovým číslem 35064/6-628. Součástí tohoto kostela je i socha Panny Marie s Ježíškem (viz. Sdělení údajů o památkové ochraně a evidenci Národního památkového ústavu, generálního ředitelství čj. NPU-310/96316/2016 ze dne 21.12.2016). Proto, v souladu s § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči, zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí (dále jen "obnova"), je povinen si předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Žadatel Římskokatolická farnost - děkanství Chlumeck nad Cidlinou, IČO 64806383, Čelakovského č.p. 40, 503 51 Chlumeck nad Cidlinou I, je podle výpisu z katastru nemovitostí (list vlastnictví č. 1463, katastrální území Chlumeck nad Cidlinou) vlastníkem parcely parcelní číslo st. p. 173 v katastrálním území Chlumeck nad Cidlinou a stavby kostela sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou se sochou Panny Marie s Ježíškem, Chlumeck nad Cidlinou I postavené na parcele parcelní číslo st. p. 173 v katastrálním území Chlumeck nad Cidlinou.

Žadatele v řízení na základě zplnomocnění uloženého ve spise zastupuje Město Chlumeck nad Cidlinou, IČO 00268861, Klicperovo náměstí č.p. 64, 503 51 Chlumeck nad Cidlinou I.

Vzhledem ke skutečnosti, že Magistrátu města Hradec Králové, odboru památkové péče, jsou známy všechny podstatné skutečnosti a žádost poskytuje dostatečný podklad pro posouzení, bylo upuštěno od ústního jednání spojeného s místním šetřením.

Historizující socha Panny Marie s Ježíškem z poloviny 19. století představuje hodnotný sochařský prvek, který je součástí výzdoby exteriérového pláště kostela sv. Voršily v centru města Chlumce nad Cidlinou. Předmětná socha zhodnocuje kulturněhistorické prostředí kostela i přilehlého parteru, a rovněž upomíná na důležité historické události tohoto sídla. Socha byla původně součástí ohradní zdi starého hřbitova, který obklopoval kostel sv. Voršily. Roku 1852 byla tato zeď zbořena a nahrazena kamennými sloupky s řetězy. Z původní ohradní zdi byla socha Panny Marie vsazena do slepého okna presbytáře kostela.

Kamenná socha Panny Marie s Ježíškem je osazena do vnějšího pláště kostela sv. Voršily, a sice do okenní niky západní stěny polygonálního presbytáře kostela. Socha byla zhotovena roku 1850, jako upomínka na vymizení cholery díky jejímu vystavění. Vymezení osazení sochy, včetně podstavce, na němž stojí, je tvořeno dvojicí postranních nárožních opěrných pilířů. Mezi nimi se nachází slepé okno se zakončením lomeným obloukem. Nad tímto oknem je osazena kovová stříška, rovněž tvaru lomeného oblouku, která sochu chrání před povětrnostními vlivy. Základ díla tvoří obdélná schodišťová podesta o dvou schodových stupních, tvořených pískovcovými bloky spojovanými kramlemi. Podesta přiléhá k fasádě kostela. Dále na podestě stojí rovněž přilepená k fasádě kostela jakási kamenná menza. Její tvar je hranolový, přičemž spodní část má řešenou mírně vystouplým soklem ukončeným ustupující profilací, na níž naopak navazuje vystupující profilace, která přechází do těla menzy. Na vrchu je menza překryta vystouplou profilovanou krycí deskou. Na středu menzy je osazen samotný kamenný podstavec sochy. Jde o poměrně typický historizující typ zvýšeného podstavce, opatřeného ve spodní části předstoupeným soklem, dále hladkým hranolovým dřikem, zakončeným vyloženou profilovanou římsou, ve středu projmutou směrem vzhůru a ozdobenou závitnicemi svírající listový ornament. Na čelní ploše dříku podstavce se nachází vpadlé zrcadlo se segmentovým záklenkem, zdobené po obvodu ornamentem rokokového stylu. Uvnitř zrcadla je provedený nápis odkazující ke vzniku díla a jeho účelu. Nápis je zvýrazněn černou barevností. Druhý sekáný nápis nalezneme na čelní straně soklu podstavce. I ten je zvýrazněn černou barvou. Na podstavci je osazen ještě profilovaný hranolový plintus, na kterém již stojí samotná socha Panny Marie v mírně nadživotní velikosti. Marie stojí vzpřímeně, v mírném kontrapostu, oděná do splývavého řaseného šatu typu tuniky. U svého levého ramene při hrudi drží oběma rukama malého nahého Ježíška, který ji objímá kolem krku. Marie má rozpuštěné vlasy, schované pod rouškou. Kolem hlavy má jednoduchou svatozář typu kruhové obruče (bez hvězd). Ve výklenku (okenní nise) nad sousoším se zvedá prvek královské koruny, nesené větvemi vinné révy, uchycenými ve špaletě výklenku. Tento prvek je kovový, polychromovaný, vrcholová koruna je ze zadní strany pojištěná přídržnou kovovou tyčí. Na povrchu sousoší, vytesaného z jemnozrnného pískovce, jsou dochovány fragmenty polychromie.

Stav výše uvedené památky je zhoršený a vyžaduje odborný restaurátorský zásah. Povrch kamene je ve velké míře pokryt biologickými nánosy (mechy, řasy, lišejníky). Jde především o spodní méně chráněné partie díla, jako je schodišťová podesta a kamenná menza. Horní části díla jsou mikrovegetací pokryty méně, neboť ochranná kovová stříška nedovoluje tak výraznému zavlhčování kamene, které podporuje růst mikrovegetace. Kamenná schodišťová podesta je položena na zvýšeném betonovém základě. Ten napomáhá zadržování vlhkosti v této přízemní úrovni díla. Kovové kramle na schodech jsou korozní. Kamenné bloky jsou mezi sebou místy posunuté. Zvětráním (snížení pevnosti) kamenného materiálu trpí nejvíce opět spodní části díla. Největší eroze kamene je zřetelná na spodní části podstavce, menze a schodišťové podestě. Dále byly na kameni zaznamenány zčernalé vrstvy povrchového znečištění i lokální povrchové krusty. Mechanická poškození na kameni nebyla zaznamenána. Dílo v minulosti prošlo obnovovacím zásahem, neboť především ve spodních partiích lokalizujeme cementové tmely i velmi nežádoucí pačokové přetěry kamene. Kámen horní části díla (podstavec a sousoší P. Marie s Ježíškem) je chráněn a proto nevykazuje příliš poškození. Na vrcholovém sousoší se nacházejí zbytky historické polychromie (především v záhybech a vnitřních plochách). Polychromie je též zachována v písmu obou z textů. Kovové uměleckořemeslné atributy (svatozář, koruna s větvemi vinné révy) trpí celkovým korodováním kovového materiálu. Polychromie na nich zachovaná je rovněž ve zhoršeném stavu. Prvky větví s vinnými listy jsou zachovány v torzu, neboť velké množství listů dnes chybí (viz. starší dochovaná podoba díla přílohou tohoto dokumentu – fotografie archivu NPÚ, ÚOP v Josefově, 1995).

V souladu s ustanovením § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči byla doručená žádost postoupena dne 21.12.2016 pod č.j. MMHK/234715/2016 k vydání písemného vyjádření Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Josefově, IČO 75032333, Okružní č.p. 418, Josefov, 551 02 Jaroměř 3 (dále jen „NPÚ“), které je nezbytným podkladem pro vydání závazného stanoviska. Žádost o písemné vyjádření č.j. MMHK/234715/2016 ze dne 21.12.2016 byla doručena NPÚ prostřednictvím datové schránky. Toto písemné vyjádření bylo vydáno dne 10.1.2017 pod č.j. NPU-362/99882/2016 (dále jen „písemné vyjádření NPÚ“). Písemné vyjádření NPÚ obsahuje následující doporučení, při jejichž respektování by nemělo dojít k narušení zájmů státní památkové péče:

„Závěrečné konstatování: Z hlediska zájmů státní památkové péče Národní památkový ústav, ú.o. p. v Josefově dospěl k závěru, že práce uvedené v předložené žádosti lze připravovat a provést při zohlednění následujících podmínek:

1. **Kovové atributy budou šetrně demontovány a podrobeny rozšířenému restaurátorskému průzkumu. Průzkum bude zaměřen na poznání aktuálního stavu, druhů a míry poškození, identifikace případných druhotných zásahů a inventarizaci prvků včetně prvků chybějících. Dále bude proveden sondážní a laboratorní průzkum povrchových úprav atributů, a to na všech zásadních prvcích. Na základě zjištění rozšířeného restaurátorského průzkumu bude vypracován restaurátorský záměr obnovy kovových uměleckořemeslných prvků, který bude schválen prostřednictvím nového správního řízení.**
2. **V počátku restaurátorských prací bude proveden rozšířený restaurátorský průzkum díla. Průzkum bude zaměřen zejména na zpřesnění aktuálního stavu kamene. V místech znatelného zasažení kamenného materiálu vlhkostí a vodorozpustnými solemi (krystaly solí na povrchu, zavlhlé solné mapy) budou odebrány vzorky pro laboratorní určení výše hydroskopického zasolení (chloridy, dusičnany, sírany). Vzorky budou odebrány v min. počtu 2, ve spodních partiích díla. Rozšířený průzkum bude dále zaměřen na dochování a lokalizaci fragmentů vrstev barevné polychromie, přičemž budou odebrány vzorky pro laboratorní stratigrafickou analýzu, v případě potřeby též pro určení pigmentů a pojítek. V rámci rozšířeného průzkumu budou provedeny na nepohledových stranách zkoušky čištění silikátových filmů a sádrovcových krust. Konkrétní metody zkoušek čištění budou voleny dle charakteru povrchů s minimalizací rizika poškození původního povrchu: pomocí vodní páry (vodní pára – kombinace naměkčení nečistot a mechanického čištění) nebo buničínovými zábaly s vodou, skalpely, mikrodětky, mikropískováním měkkým abrazivem vhodným k typu využití horniny a druhu krusty. Zkoušky chemického procesu pomocí buničínových obkladů s hydrogenuhlíčanem amonným (sádrovcové krusty), hydrogenfluoridem amonným (silikátový film) s vhodnou koncentrací k typu horniny a krusty. V případě nedostatečného výsledku zkoušek čištění budou odzkoušeny průmyslově vyráběné čisticí pasty určené k restaurování. Výsledky rozšířeného restaurátorského průzkumu, včetně kompletního návrhu navržených materiálů, technologií a pracovních postupů, budou konzultovány před zahájením samotných prací na obnově kulturní památky s příslušnými zástupci státní památkové péče (NPÚ, ÚOP v Josefově, Magistrát Města Hradec Králové).**
3. **V případě, že odebrané vzorky pro určení míry zasolení kamenného materiálu budou po vyhodnocení ve vysokých či vyšších hodnotách (chloridy 0, 20 – 0, 50 % hm a vyšší, dusičnany 0, 25 – 0, 50 % hm a vyšší, sírany 2, 00 – 5, 00 % hm a vyšší), bude provedeno odsolení kamenného materiálu s dostatečnou sorpcí (obdobná či mírně nižší kapilarita jako odsolovaný kámen) a dostatečnou retencí vody kvůli zpomalení odparu. Výsledky odsolovacích procesů budou laboratorně ověřeny. V případě, že se odsolovacími procesy nedocílí snížení hydroskopických solí na maximální zvýšenou hodnotu (chloridy 0, 0075 – 0, 20 % hm, dusičnany 0, 10 – 0, 25 % hm, sírany 0, 50 – 2, 00 % hm), nebude povrch díla hydrofobizován.**
4. **Otevřené lasy a praskliny budou injektovány dle povahy poškození prostředky na bázi organokřemičtanů, minerální bázi nebo nízkoviskózních epoxydových pryskyřic. V případě potřeby bude injektáž podpořena vloženými armaturami (nerez, měď, bronz, kulatý profil, nízká roztažnost).**
5. **Plastické retuše a doplňky na sochách budou zajišťovacího charakteru, bude rehabilitován typ užitého tvarosloví autora. Plastické retuše a doplňky profilace architektury budou provedeny tak, aby uchovaly jasnost a čistotu základního architektonického řádu, linií a profilací. Plastické retuše a doplňky budou prováděny materiály na minerální bázi vyznačující se stabilitou, nízkým obsahem solí a nižší tvrdostí než originální kamenný materiál. Vlastnosti materiálů budou dále upravovány železitými pigmenty stálými v alkalickém prostředí (probarvení ve hmotě). Spárovací směr bude zhotovena jako vápenná s maximální příměsí bílého cementu do 5% celkového obsahu.**
6. **Lokální barevné retuše budou provedeny stálými železitými pigmenty. Retušování budou výhradně nové doplňky a ostré kontrastní a přechodové plochy světlých a tmavých partií. Retuš barevného zvýraznění textů bude provedena reverzibilním materiálem, lazurní formou, pouze za účelem podpoření čitelnosti textu. Nedojde k plošnému zvýraznění textu novým přemalováním.**
7. **Hydrofobizace díla bude provedena pouze v případě, že kamenný materiál nebude vykazovat zasolení. Její provedení nebude celoplošné, nýbrž jen lokální – na horizontálních plochách výrazně namáhaných povětrnostními podmínkami. Jako prostředek hydrofobizace bude použit materiál vyvinutý pro restaurátorské účely, na bázi organokřemičtanů (ideálně výrobky firem Aqua, Remmers, Imesta), který po aplikaci nezmění přirozenou barevnost kamene.**
8. **Bude posouzen stav kovových kramlí. Pakliže tyto budou stále dobře plnit svou funkci a budou poškozeny pouze povrchovou korozí, proběhne jejich obnova (očištění, pasivace, ochranný nátěr). Pakliže budou kramle vykazovat havarijní stav, budou nahrazeny novými – tradičním ručním kovářským způsobem vyrobenými, z oceli zpracované v ohni, nikoli za studena. Povrchová úprava bude v antikorozi grafitové černi, popř. v transparentní matné antikorozi povrchové úpravě.**
9. **Zahájení restaurátorských prací bude minimálně s týdenním předstihem oznámeno NPÚ, který bude zván rovněž na kontrolní dny svolávané v průběhu obnovy. Počáteční kontrolní den bude proveden po vyhodnocení rozšířeného restaurátorského průzkumu, před samotným zahájením restaurátorských prací.**

10. Jedno pare závěrečné restaurátorské zprávy (tištěná verze, elektronická verze na CD nebo DVD) bude předáno NPÚ k archivaci nejpozději třicet dní od ukončení restaurátorských prací. Součástí závěrečné restaurátorské zprávy bude i podrobná grafická dokumentace stavu originálu (zákres do pohledových fotografií: rozdělení mladších a starších restaurátorských doplňků, lokalizování nadměrných prasklin, mechanických poškození, nadměrné povrchové korozní ztráty originální hmoty, kamenických doplňků, povrchových úprav, silikátových krust, sádrovcových polí). Příložená fotodokumentace bude zhotovena na fotografický papír, jednotlivé fotografie budou o rozměrech alespoň 10 x 15 cm.

Odůvodnění: Socha Panny Marie na vnějším plášti kostela sv. Voršily představuje z památkového hlediska významný doklad uměleckořemeslné a umělecké práce prohlášené za kulturní památku; proto je při její obnově nutné postupovat dle platné legislativy. Dnešní neuspokojivý stav díla (kulturní památky) je nutno považovat za výsledek negativních vlivů okolního prostředí a dlouhodobější absence odborného konzervačního zásahu. NPÚ, ÚOP v Josefově po posouzení prací uvedených v předložené žádosti dospěl k závěru, že jsou v souladu se zájmy státní památkové péče a že po jejich provedení v souladu s doporučenými podmínkami budou zachovány dotčené kulturně historické hodnoty.

K podmínce č. 1 – Předpokladem pro stanovení metody restaurování je poznání předmětu ochrany a stavu díla. K získání potřebných informací je nutný přiměřený a dostatečný průzkum, a to adekvátními metodami s využitím soudobých technologických možností. Na základě takto zpracovaného podrobného restaurátorského průzkumu lze přesněji stanovit technologické a materiálové postupy prací z hlediska celkového zvoleného přístupu k obnově předmětné památky. Požadavek na vykonání průzkumu památky a vypracování záměru restaurování vyplývá též z odst. 3, § 10, Vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči.

K podmínce č. 2 - Předpokladem pro stanovení metody restaurování je poznání předmětu ochrany a stavu díla. K získání potřebných informací je nutný přiměřený a dostatečný průzkum, a to adekvátními metodami s využitím soudobých technologických možností. Seznámení zástupců památkové péče s výsledky rozšířeného restaurátorského průzkumu je nutné z hlediska vlivu nově získaných informací na restaurovaný objekt památkové ochrany.

K podmínce č. 3 – Přítomnost vodorozpuštěných solí v kamenném materiálu památky je nutno stanovit exaktně, průzkumem odebraných vzorků, jelikož průzkum a poznání předmětu ochrany je předpokladem pro následné stanovení ideální metody restaurování. Je nutné znát obsah, druh a rozložení solí v objektu, aby bylo možné nastavit metodiku odsolování pro tento konkrétní objekt. Na tomto základním určení je dále možné hodnotit také efektivitu a průběh odsolování. Provedení odsolení v případě masivních známek zasolení kamenného materiálu je nutné z hlediska životnosti daného materiálu. Při vlhkostním zatížení vnějších kamenných prvků dochází ke vzniku a tvorbě solných výkvětů. Vznik těchto výkvětů závisí na použitém podkladu a spojovacím prostředku, na vlastnostech kamene (tj. na jeho chemickém složení a pórovitosti) a na míře znečištění životního prostředí a z toho vyplývající kyselosti dešťů. S vlhkostí se proto do kamenných prvků dostávají z podloží a podkladu sírany, chloridy nebo dusičnany, které navíc způsobují další zavlhčení kamene (mají schopnost vázat vodu, jsou silně hygroskopické). Tyto soli způsobují rozrušování kamene při jejich hydratačních a krystalizačních procesech. Při koncentraci solí v rozmezí 0 – 2, 5 mmol/kg pozorujeme pouze stopy solí, poškození materiálů lze prakticky vyloučit, v rozmezí 2, 5 – 8 mmol/kg hrozí malé zatížení, při nepříznivých okolnostech však již může docházet k poškození materiálů, při koncentraci solí 8 – 25 mmol/kg může docházet ke zvyšování zavlhčení materiálů a krácení jejich životnosti, míra solí v rozmezí 25 – 80 mmol/kg znamená vysoké zatížení a značné omezení životnosti materiálů, nad 80 mmol/kg nastává extrémní zatížení a životnost materiálů je zde omezena na minimální dobu. Hydrofobizace aplikovaná na zasolený kamenný materiál se stává problematickou, neboť vytváří na povrchu kontaminovaného kamene vodě nepropustnou bariéru, která zabraňuje volnému vykrytalizování solí na jeho povrchu. Naopak jsou soli zadržovány ve vnitřní hmotě kamene, kde mohou časem vyvolat vnitřní korozi a s tím spojená vážná narušení kamene.

K podmínce č. 4 – Podmínka je stanovena z nutnosti provedení odborných restaurátorských prací za užití takových materiálů, které mají pozitivní vliv na kamenný materiál, dobře odolávají povětrnostním a teplotním výkyvům, stejně jako slunečnímu záření a splňují technologické podmínky kladené státní památkovou péčí.

K podmínce č. 5 – Zachování a respektování originálního plastického tvarosloví je požadováno z nutnosti zachování autenticity díla, jeho uměleckořemeslných, historických a vizuálně-estetických hodnot, stejně jako originálního sochařského projevu autora.

K podmínce č. 6 – Požadavek scelujících barevných retuší v lokální míře je vyžadován z důvodu uchování maximálního množství originálního materiálu včetně jeho barevného dochování. Je zcela zásadní respektovat autentické plochy a lokální barevné retuše přizpůsobit dochovanému stavu a barevně retušovat pouze nové doplňky. Jakákoli vrstva nanášená na originální hmotu, byť v omezené míře, uzavírá svrchní paropropustnou vrstvu, potlačuje dochovanou barevnost a patinu stáří a vytváří nežádoucí optický efekt. Zároveň dochází ke změně barevnosti originálního materiálu. Požadavkem státní památkové péče je uchování uměleckořemeslných hodnot a autenticity materiálu v jeho dochovaném stádiu životnosti. Barevné retuše se vždy musí přizpůsobit dochovanému originálu, nelze akceptovat postupy, kdy slouží barevné retuše k usnadnění restaurátorských postupů na úkor kvality prací a podmínce na uchování co nejvyššího množství autentického materiálu.

Lazurní provedení lokální barevné retuše polychromií je vizuálně přijatelnou formou nenásilného scelení zachovalých fragmentů, včetně zčítelnosti textu, se současným zachováním stávajícího barevného provedení.

Reverzibilita je nutnou podmínkou restaurátorské intervence, jež zaručí možnost případného budoucího odstranění retuše bez vážnějšího poškození originální hmotné substance díla.

K podmínce č. 7 – Hydrofobizace aplikovaná na zasolený kamenný materiál se stává problematickou, neboť vytváří na povrchu kontaminovaného kamene vodě nepropustnou bariéru, která zabraňuje volnému vykryštalizování solí na jeho povrchu. Naopak jsou soli zadržovány ve vnitřní hmotě kamene, kde mohou časem vyvolat vnitřní korozi a s tím spojená vážná narušení kamene. Provedení závěrečné hydrofobizace jen v lokální míře je vhodné z hlediska umožnění přirozeného odpařování vlhkosti z kamene na neošetřených plochách. Využití takové hydrofobizace, která po nanesení a následném proschnutí nezmění barevnost kamenného materiálu, je zcela žádoucí z důvodu uchování kamenného materiálu v jeho historické barevné podobě a vizuálním výrazu. Případná barevná změna by také narušila celkovou optickou a pohledovou celistvost kulturní památky v partiích ošetřených hydrofobizací a v partiích bez hydrofobizace.

K podmínce č. 8 - Dožilý korodující kovový spojovací materiál v kameni přispívá k postupnému narušování a korozi samotného kamenného materiálu (vypraskávání, pigmentace kamene). Obnova spojin, případně jejich úplná výměna je žádoucí z hlediska zastavení procesu další degradace památky. Nahrazení ručním kovářským materiálem je vyžadováno z důvodu celkového umělecko-řemeslného zpracování díla a požadavku na uchování tradičních postupů a technologií, kterými bylo dílo vytvořeno. Podstatnou roli zaujímá estetický účín, který si vyžaduje výhradně tradiční materiály, technologie a postupy, na základě kterých se nové doplňky vhodně a nenásilně zapojí do díla jako celku.

K podmínce č. 9 – Odborný dohled a vykonávaný dozor má oporu v zákoně č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, zejména v § 29 a 32, kde je stanoven odborný dohled odborné organizace státní památkové péče a vykonávaný dozor orgánu státní památkové péče. Zároveň plyne z povahy věci, že případné dílčí usměrňování – upřesnění, může být uplatněno pouze v přítomnosti dotčených stran. Kontrolní dny a konzultace lze považovat za jeden ze základních mechanismů účinného dohledu všech složek státní památkové péče ve smyslu platné legislativy.

K podmínce č. 10 - Požadavek na odevzdání závěrečné restaurátorské zprávy odborné organizaci státní památkové péče má oporu v §14 odst. 9 výše uvedeného zákona a vychází z ust. §10 odst. 3 písm. c) Vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči. Dokumentační povinnost rovněž plyne ze zákona o státní památkové péči č. 20/1987 Sb., zejména z § 10 Vyhlášky 66/1988 Sb., žádoucí je zcela průkazná dokumentace, kupříkladu dle Metodického listu NPÚ – Struktura a náležitosti restaurátorských zpráv č. 4/2006. Restaurátorská zpráva je totiž svou povahou historickým pramenem k památce (dílu) před restaurátorským zákrokem a sumarizuje provedené práce včetně záznamu použitých technologií.

Upozornění: **Upozorňujeme, že dle ust. § 14, odst. 8 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, může veškeré restaurátorské práce provádět výhradně fyzická osoba s příslušným povolením Ministerstva kultury, tedy pro restaurování nepolychromovaných (polychromovaných) sochařských uměleckých děl z kamene (sousedí Panny Marie s Ježíškem), popř. pro restaurování nepolychromovaných (polychromovaných) nefigurálních uměleckořemeslných děl z kamene (architektonická část díla – podstavec, menza, schodišťová podesta). Dále upozorňujeme, že je nezbytné, aby prováděné technologické postupy a použité materiály respektovaly originál v dochovaném a doloženém uměleckořemeslném zpracování, a aby byla respektována a zachována technická a materiálová struktura, stejně jako výtvarná a uměleckořemeslná podoba restaurované kulturní památky, což vyplývá i z vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění.“**

V souladu s ustanovením § 36 odst. 3 správního řádu oznámil přípisem č.j. MMHK/006489/2017 ze dne 10.1.2017 správní orgán účastníku řízení, aby se před vydáním rozhodnutí vyjádřil k jeho podkladům rozhodnutí do 5 dnů od doručení oznámení. Účastník řízení dne 10.1.2017 písemně konstatoval, že se svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdává.

Socha Panny Marie s Ježíškem je významným dokladem umělecké a uměleckořemeslné práce ve smyslu § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, proto jejich opravu respektive restaurování může provádět výhradně fyzická osoba s příslušným povolením Ministerstva kultury v souladu s 14a, odst. 1 zákona o státní památkové péči v platném znění.

Vzhledem ke skutečnosti, že žadatel nevnesl žádné připomínky a správní orgán se plně ztotožňuje s vyjádřením odborné organizace státní památkové péče, byly navrhované podmínky písemného vyjádření NPU převzaty do výrokové části tohoto rozhodnutí. Tyto podmínky vychází ze zákonných norem a z důvodu zachování a poznání kulturně historických hodnot předmětné kulturní památky. Správní orgán do výrokové části doplnil oproti písemnému vyjádření podmínku č. 1, která vyplývá z ustanovení § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. Dále správní orgán doplnil podmínku č. 11, která stanovuje, jakým způsobem a za jakých podmínek bude provedeno ukončení restaurátorských prací. Tato podmínka logicky navazuje na podmínku č. 10, která stanoví počátek restaurátorských prací.

Správní orgán považuje navrhovaný restaurátorský zásah za žádoucí, vedoucí k celkové rehabilitaci

plastiky a tím zvýšení jejího estetického, památkového, výtvarného působení.

Restaurování sochy Panny Marie s Ježíškem, která je umístěna na východní exteriérové straně kostela sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou, na základě výše uvedeného odůvodnění není v rozporu se zájmy státní památkové péče, pokud budou splněny podmínky stanovené v tomto rozhodnutí. Proto bylo rozhodnuto v této věci tak, jak je ve výroku rozhodnutí uvedeno.

Veškeré změny a další doplňky oproti předloženému záměru je nutno předem odsouhlasit s orgány státní památkové péče ve smyslu zákona o státní památkové péči.

Správní orgán památkové péče po posouzení všech podkladů a zjištění ve výše uvedené věci došel k závěru, který je obsažen ve výroku tohoto rozhodnutí. Při posuzování se řídil platnými právními předpisy a nařízeními (zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů; Vyhláška č. 66/1988 Sb. ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb.; zákon č. 500/2004 Sb., správní řád) jakož i Listinou základních práv a svobod (čl. 35, odst. 3: „Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem“), která je součástí Ústavy České republiky.

POUČENÍ O ODVOLÁNÍ

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podle ustanovení § 81 odst. 1, § 83 a § 86 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podat odvolání do 15-ti dnů ode dne jeho oznámení ke Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje - odboru reg. rozvoje, grantů a dotací, odd. kultury a památkové péče prostřednictvím podání u odboru památkové péče Magistrátu města Hradec Králové. Odvolání má odkladný účinek.

Podle ustanovení § 82 odst. 1 správního řádu se lze odvolat proti výrokové části rozhodnutí či jednotlivým výrokům. Odvolání proti odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné.

Podle ustanovení § 82 odst. 2 správního řádu musí z odvolání být patrné, kdo je činí, a které věci se týká. Odvolání se podává s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník řízení dostal jeden stejnopis.

otisk úředního razítka

Radek Mejštrík
oprávněná úřední osoba, referent odboru památkové péče

Obdrží:

Účastníci podle § 27 odst. 1 správního řádu
Město Chlumec nad Cidlinou, IDDS: enubzs2

Odborná organizace státní památkové péče
Národní památkový ústav, IČO 75032333, územní odborné pracoviště v Josefově, IDDS: 2cy8h6t